

Lausunto6.2.2023
Dnro 1/08.00.00/2023

Pohjois-Savon ELY-keskus
kirjaamo.pohjois-savo@ely-keskus.fi
Kallanranta 11, PL 2000, 70101 Kuopio

Viite: Lausuntopyyntöne 2.1.2023, POSELY/1020/2022

**LAUSUNTO KURVILANMÄEN TUULIVOIMAHANKETTA KOSKEVASTA
YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA**

Pohjois-Savon ELY-keskus on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Wpd Finland Oy:n Kurvilanmäen tuulivoimahanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA-ohjelmasta). Kurvilanmäen tuulivoimahankealue sijoittuu Vieremän (n. 4600 ha) ja Sonkajärven (n. 1000 ha) kuntien alueille. Sähkönsiirtoa varten tarvittava uusi voimajohtolinja sijoittuisi myös Kajaanin kaupungin alueelle. Kurvilanmäen hankealueelle suunnitellaan enintään 46 uuden tuulivoimalan rakentamista, joista Vieremän kunnan puolelle sijoittuisi enintään 40 voimalaa ja Sonkajärvelle enintään 6 voimalaa. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja suunniteltu yksikköteho vähintään kahdeksan megawattia (MW). Hankealue sijaitsee n. 6 km etäisyydellä Kajaanin kaupungin ja Kainuun maakunnan rajasta.

Hankealueen sisäinen sähkönsiirto tuulivoimaloiden ja tuulivoimapuiston alueelle rakennettavan sähköaseman välillä toteutetaan maakaapeleilla. Hankealueen itäpuolella sijaitsee nykyisin Fingrid Oyj:n 400 kV:n Vuolijoki-Alapitkä-voimajohtolinja, joka on osa Vaalasta Joroisille kulkevaa Järvilinja-yhteyttä. Fingrid suunnittelee parhaillaan Järvilinjan vahvistamista siten, että vanhan 400 kV:n Vuolijoki-Alapitkä voimajohtolinjan itäpuolelle rakennetaan uusi 400+110 kV:n voimajohtolinja. Kurvilanmäen hankealueella tuotettu sähkö on alustavan suunnitelman mukaan tarkoitus siirtää valtakunnan verkkoon uudella Vuolijoen sähköasemalle kulkevalla 400 kV:n voimajohtolla (ilmajohto), joka myötäilee Fingridin em. voimajohtolinjaa sijoittuen sen itä- tai länsipuolelle. Tarvittavan sähkönsiirtolinjan pituus on noin 30 km.

Hankkeen vaihtoehdot

- **VE0:** Hanketta ei toteuteta.
- **VE1:** Hankealueelle rakennetaan enintään 46 uutta tuulivoimalaa, joista enintään 40 Vieremälle ja kuusi Sonkajärvelle. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho vähintään 8 MW.
- **VE2:** Hankealueelle rakennetaan enintään 33 uutta tuulivoimalaa, joista enintään 30 Vieremälle ja kolme Sonkajärvelle. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho vähintään 8 MW.

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Kainuun liitto
003724969924
PL 5016
02066 DOCUSCAN

Y-tunnus:
2496992-4

Sähkönsiirron osalta tarkasteltavat vaihtoehdot ovat:

- **SVE0:** Uusia tuulivoimaloita ei toteuteta, joten sähkönsiirtoa ei tarvita.
- **SVE1:** Hankkeen sähkönsiirtoa varten hankealueelle rakennetaan sähköasema. Hankealueen sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapeleilla. Sähkönsiirron liityntä tullaan toteuttamaan liittymällä Vuolijoen sähköasemalle. Liityntää varten rakennetaan uusi 400 kV:n ilmajohto, joka kulkee Fingrid Oyj:n uuden 400 kV + 110 kV (Järvilinja) voimajohdon itäpuolella sen linjaa myötäillen.
- **SVE2:** Hankkeen sähkönsiirtoa varten hankealueelle rakennetaan sähköasema. Hankealueen sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapeleilla. Sähkönsiirron liityntä tullaan toteuttamaan liittymällä Vuolijoen sähköasemalle. Liityntää varten rakennetaan uusi 400 kV:n ilmajohto, joka kulkee Fingrid Oyj:n Järvilinja-voimajohdon länsipuolella sen linjaa myötäillen.

YVA-ohjelman laatiminen on aloitettu kesällä 2022. YVA-ohjelma jätetään yhteysviranomaiselle ja kuntiin marraskuussa 2022, samalla YVA-ohjelma asetetaan nähtäville Vieremällä ja Sonkajärvellä. Ympäristövaikutusten arviointia varten laadittavat selvitykset tehdään pääosin maastokaudella 2022-2023. YVA-selostuksen on tarkoitus valmistua alkuvuodesta 2024.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on laadittu selkeästi ja ohjelmassa on tunnistettu voimassa olevat Kainuun maakuntakaavat ja vireillä oleva Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035. Kurvilanmäen tuulivoimahanke sijaitsee Kainuun ulkopuolella lukuun ottamatta molempia sähkönsiirron vaihtoehtoja, jotka on suunniteltu toteutuvan liittymällä Vuolijoen sähköasemalle Kajaaniin. Sähkönsiirtoa koskevat suunnittelumääräykset Kainuun voimassa olevista maakuntakaavoista sekä tuulivoimamaakuntakaavaluonnoksesta 2035 on pääosin kirjattu YVA-ohjelmaan. Kainuun liitto pyytää kuitenkin huomioimaan hankkeen jatkosuunnittelussa Kainuun maakuntakaavojen maakuntakaavamerkintöjen ja -määräysten ohella erityisesti seuraavat asiat:

- Sähkönsiirron eri vaihtoehtojen vaikutukset Kainuun maakunnan alueella asutukseen, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen ja kulttuuriperintöön ja keinot miten haitallisia vaikutuksia ehkäistään esimerkiksi yhteiskäyttöpölväiden mahdollinen hyödyntäminen
- Eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset maakuntarajojen yli asutukseen, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen ja kulttuuriperintöön ja keinot miten haitallisia vaikutuksia ehkäistään
- YVA-ohjelmassa on mainittu hankealueen olevan Suomenselän ja Kainuun metsäpeurakantojen vaihettumisaluetta. Kainuun, Pohjois-Savon ja Pohjois-Pohjanmaan rajalla sijaitsee laajempi Suomenselän-Maanselän ekologinen yhteys, jonka toimivuuteen voi vaikuttaa tulevaisuudessa niin Kainuun kuin Pohjois-Savon ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien raja-alueiden maankäyttö (esim. tuulivoima).

YVA-ohjelmassa todettujen Kainuun maakuntakaavojen maankuntakaava-merkintöjen ja -määräysten lisäksi Kainuussa on annettu koko maakuntakaava- aluetta koskevia yleisiä suunnittelumääräyksiä, jotka koskevat hankkeen sähkönsiirtovaihtoehtoja.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa arviointiohjelmasta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Teppo Törmä
suunnittelija

Kainuun ELY-keskus
kirjaamo.kainuu@ely-keskus.fi
PL 115
87101 Kajaani

Viite: KAIELY/586/2021

Lausunto Prokon Wind Energy Finland Oy:n Paltamon Varsavaaran tuulivoimahankkeen YVA-selostuksesta

Paltamon kunta pyytää Kainuun liitolta lausuntoa Varsavaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnoksesta. Prokon Wind Energy Finland Oy suunnittelee alueelle enintään 21 tuulivoimalaa, joiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä maanpinnasta ja yksikköteho noin 6-10 MW. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä (YVA-menettely) on tarkasteltu kolmea toteutusvaihtoehtoa:

- VE1: hanketta ei toteuteta
- VE2: Paltamon kunnan Varsavaaran alueelle rakennetaan 21 voimalaa
- VE3: Paltamon kunnan Varsavaaran alueelle rakennetaan 7 tuulivoimalaa

Sähkönsiirron osalta YVA-menettelyssä on tarkasteltu kahta toteutusvaihtoehtoa:

- SVE1: valtakunnan verkkoon liittyminen tapahtuu hankealueelle rakennettavalla sähköasemalla
- SVE2: hankealueelta rakennetaan 110 kV linjaus Fingridin olemassa olevan 220 kV:n voimajohtokäytävän pohjoispuolelle.

Suunniteltu Varsavaaran tuulivoimahankealue sijaitsee osittain Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan Varsavaara tv-9 alueella (voimassa oleva tuulivoimakaava) ja enimmäkseen Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 luonnoksessa olevan Varsavaara E tv-29 alueella (vireillä oleva tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen).

Kainuun liitto on antanut hanketta koskien lausunnon osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) 24.2.2022 ja ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA-ohjelma) 18.2.2022. YVA-selostuksen kanssa samaan aikaan on lausunnolla osayleiskaavaluonnos Paltamon kunnan pyytämänä.

Lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Ympäristövaikutusten arviointiselostus on laadittu kattavasti ja selkeästi. Vaikutusten arvioinnin ja niiden merkittävyyden perusteella sekä vaihtoehdon VE1 että VE2 vaikutukset ovat pääasiassa merkityksettömiä tai vähäisiä kielteisiä. Toteutusvaihtoehtojen vertailussa ja merkittävydessä on tunnistettu kuitenkin kielteisiä vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön lähivaikutusalueella sekä muinaisjäännöksiin molempien toteutusvaihtoehtojen osalta. Elinolojen ja viihtyvyyden sekä välkkeen osalta kielteisiä vaikutuksia on tunnistettu toteutusvaihtoehdon VE1 osalta. Sähkönsiirron vaihtoehto SVE2 aiheuttaisi kielteisiä vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön. Elinkeinojen ja palveluiden sekä ilmanlaadun osalta on tunnistettu vähäisiä myönteisiä vaikutuksia molempien toteutusvaihtoehtojen VE1 ja VE2 osalta.

YVA-selostuksessa on huomioitu pääsääntöisesti Kainuun liiton YVA-ohjelmasta annettu lausunto 18.2.2022. Kainuun liiton YVA-ohjelmasta antamassa lausunnossa on käsitelty Alueidenkäyttö-kappaletta 3.3.2 jonka lisäksi YVA-selostuksessa on tehty tarkennukset 15.5.2 kohtaan. Tarkennusta ei ole huomioitu YVA-selostuksen kohdassa 5.5.2. Kainuun liiton YVA-ohjelmasta antamassa lausunnossa esille nostetut muutokset on tarpeen huomioida kaikissa maakuntakaavatilannetta käsittelevissä YVA-selostuksen kohdissa.

Kainuun liitto edellyttää, että hankkeen jatkosuunnittelussa huomioidaan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa ja vireillä olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 luonnoksessa annettu koko maakuntakaava-alueetta koskeva yleinen suunnittelumääräys liittyen tuulivoimarakentamiseen. Erityisesti Kainuun liitto pyytää kiinnittämään huomiota hankesuunnittelun jatkotyössä Varsavaaran tuulivoimahankkeen ja muiden tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksiin ja haitallisten vaikutusten ehkäisemiseen asutuksen ja vapaa-ajan asutuksen näkökulmasta.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa YVA-selostuksesta.

Kainuun liitto

Paula Halonen
hallintojohtaja

Sanna Nikola-Määttä
suunnittelija

Paltamon kunta
paltamon.kunta@paltamo.fi
Salmelankuja 1
88300 Paltamo

Viite: Lausuntopyyntö 9.12.2022

Lausunto Paltamon Varsavaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnoksesta

Paltamon kunta pyytää mm. Kainuun liitolta lausuntoa Varsavaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnoksesta. Prokon Wind Energy Finland Oy suunnittelee alueelle enintään 21 tuulivoimalaa, joiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä maanpinnasta ja yksikköteho noin 6-10 MW. Tuulivoimapuiston toteutuksessa pyritään siihen, ettei sitä varten tarvittaisi uutta voimajohtoa, vaan hankealue voitaisiin liittää alueen läpi kulkevaan Fingridin voimajohtoon. Mikäli tämä ei ole mahdollista, sähkönsiirto tulisi 10-15 km päässä idässä kulkevaan linjaan.

Suunniteltu Varsavaaran tuulivoimahankealue sijaitsee osittain Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan Varsavaara tv-9 alueella (voimassa oleva tuulivoimakaava) ja enimmäkseen Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 luonnoksessa olevan Varsavaara E tv-29 alueella (vireillä oleva tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen).

Kainuun liitto on antanut hanketta koskien lausunnon osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) 24.2.2022 ja ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA-ohjelma) 18.2.2022. Osayleiskaavaluonnoksen kanssa samaan aikaan on lausunnolla ympäristövaikutusten arviointiselostus (YVA-selostus) Kainuun ELY-keskuksen pyytämänä.

Lausunto osayleiskaavaluonnoksesta

Osayleiskaavaluonnoksessa on huomioitu Kainuun voimassa olevat viisi maakuntakaavaa ja vireillä oleva Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 kaavaluonnos. Kainuun liitto pyytää huomioimaan osayleiskaavaluonnoksen kaavaselostuksessa esitettyjen maakuntakaavamerkintöjen lisäksi myös seuraavat maakuntakaavamerkinnät:

- Vireillä olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 luonnoksessa annettu koko maakuntakaava-alueita koskeva yleinen suunnittelumääräys liittyen tuulivoimarakentamiseen
- Kainuun maakuntakaavassa 2020 ja Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 osoitettu merkintä "at Kylä" hankealueen itä- ja länsipuolella
- Perinnemaisemakohde hankealueen itä- ja länsipuolella

- Valtakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde tai alue hankealueen koillis- ja kaakkoispuolella

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 luonnos oli nähtävillä 22.12.2021–31.1.2022 ja tästä annettujen lausuntojen ja mielipiteiden vastineet on käsitelty Kainuun maakuntahallituksessa 23.1.2023. Saadut mielipiteet sisälsivät palautetta mm. Varsavaaran, Hukkalansalon ja Hietavaaran tuulivoimaloiden alueiden kokonaisuudesta. Maakuntahallituksen antaman vastineen mukaan Kainuun liitto arvioi tuulivoimaloiden aluekokonaisuuden osa-aluemerkintöjä koskevat muutostarpeet maakuntakaavan jatkovalmistelussa vakituista ja vapaa-ajan asutusta koskevien tietojen, alueella tehtyjen selvitysten, eri tuulivoimaloiden alueiden yhteisvaikutusten sekä muiden ajantasaisten tietojen ja asianosaisten kuntien kuulemisen perusteella. Tavoiteaikataulun mukaan Kainuun uusi tuulivoimamaakuntakaava on Kainuun maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyssä loppuvuonna 2023.

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Maakuntakaavassa osoitettu tuulivoima-alue ja sen rajausta täsmenyy siten kuntakaavassa tarkempien selvitysten perusteella. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Tällaisessa tapauksessa kyseessä on hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta. Lähtökohtana on, että maakuntakaavan tavoite on turvattava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavan ratkaisusta poiketaan. Hyväksyttävän eroavuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei aluetta ole maakuntakaavassa varattu sellaiseen muuhun tarkoitukseen, joka estää tuulivoimarakentamisen. Hyväksyttävä eroavuus ei voi kuitenkaan tarkoittaa maakuntakaavan keskeisistä periaatteista poikkeamista eikä myöskään maakuntakaavassa erityisesti tutkitusta sijaintipaikasta poikkeamista. Maakuntakaavassa esitetyn ratkaisun kanssa ristiriidassa oleva eli maakuntakaavan vastainen kaavaratkaisu ei ole mahdollinen ilman maakuntakaavan muuttamista. Kaavaratkaisun voidaan katsoa olevan ristiriidassa maakuntakaavan kanssa, mikäli kyseessä ei ole maakuntakaavan täsmentyminen tai hyväksyttävä eroavuus maakuntakaavasta.

Osayleiskaavaluonnoksen vaikutusten arvioinnin selvitykset perustuvat ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä laadittuihin selvityksiin ja mm. maisemavaikutukset sekä yhteisvaikutukset muiden tuulivoimahankkeiden kanssa on arvioitu YVA-selostuksen yhteydessä. Kainuun liitto pyytää kiinnittämään huomiota osayleiskaavan jatkotyössä Varsavaaran tuulivoimahankkeen ja muiden tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksiin ja haitallisten vaikutusten ehkäisemiseen erityisesti asutuksen ja vapaa-ajan asutuksen näkökulmasta. Osayleiskaavan ja Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 jatkotyön osalta voidaan tarvittaessa järjestää työneuvottelu kunnan, hanketoimijan ja Kainuun liiton kesken.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa osayleiskaavaluonnoksesta.

Kainuun liitto

Paula Halonen
hallintojohtaja

Sanna Nikola-Määttä
suunnittelija

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi
PL 86, 90101 OULU

Viite: Lausuntopyyntöne 26.1.2023/ POPELY/153/2023

LAUSUNTO YVA-MENETTELYN TARPEESTA KOSKIEN POHJOIS-POHJANMAAN METSÄPEURA-AITAA

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa YVA-menettelyn tarpeesta koskien Pohjois-Pohjanmaan metsäpeura-aitaa.

Metsähallitus Eräpalvelut on lähettänyt 13.1.2023 Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tiedustelun ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVAL) mukaisen menettelyn tarpeesta metsäpeura-aidan rakentamiselle Oulun, Utajärven ja Puolangan kuntien alueelle. Metsähallitus pyytää asiaan YVAL:n mukaista päätöstä. ELY-keskus ja Metsähallitus Eräpalvelut kävivät aiheesta työneuvottelun 8.12.2022, jolloin todettiin, että asiaa on syytä tarkastella YVA-päätöksen ja siihen liittyvien lausuntopyyntöjen kautta.

Aitahankkeen tavoitteena on risteymäriskin hallinta, joka on keskeistä metsäpeuran kannanhoitosuunnitelmassa. Suomenselän osakannan metsäpeurojen on todettu levittäytyvän kohti poronhoitoaluetta. Aitahankkeen suunnitelmat sijoittuvat poronhoitoalueen tuntumaan, pääosin Utajärven kunnan ja Oulun kaupungin pohjoisosiin sekä lyhyeltä osuudelta myös Puolangan kunnan alueelle.

Peura-aidan rakentaminen puustoiseen maastoon edellyttää aitalinjan raivausta. Aitalinjan tarvitsemaksi leveydeksi Metsähallituksessa arvioitiin Kainuun metsäpeura-aidasta saatujen kokemusten perusteella viisi (5) metriä. YVA-lain hankeluettelon liitteessä 1 metsäpeura-aita vertautuu lähinnä hankeluettelon kohtaan 8b "Vähintään 220 kilovoltin maanpäälliset voimajohdot, joiden pituus on yli 15 kilometriä". Peura-aidan tilantarve (viiden metrin levyinen aukko) on noin 14 % vastaavan pituisesta voimalinjasta, (keskiarvoleveys 35 m). Jos peura-aidan aukkoa levennetään seitsemään metriin, kasvaa tilantarve noin 20 prosenttiin voimalinjan tilantarpeesta.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarve

Esiselvityksessä metsäpeura-aidan rakentamisesta Pohjois-Pohjanmaalle on tuotu kattavasti esille riista-aitojen ekologisia vaikutuksia ja käsittely ympäristövaikutuksia eri skaaloilla. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että arvioitaessa harkinnanvaraisen YVA-menettelyn soveltamista metsäpeura-aitahankkeeseen otetaan huomioon jo laadittu esiselvitysaineisto ja vaikutusten arviointi. Aitahankkeen sijaintivaihtoehtoa arvioitaessa on tarpeen ottaa huomioon

yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa yli maakuntarajojen. Nykyiseen verrattuna alueen maankäyttö voi muuttua huomattavasti, muun muassa tuulivoimarakentamisen myötä, sekä Pohjois-Pohjanmaan että Kainuun maakunnissa. Tiedon keruu ennen ja jälkeen eri hankkeiden toteutumisen hyödyttää lajistoon kohdistuvien vaikutusten pitkäaikaista seuranta.

Metsäpeura-aidan esiselvityksen sivulla 57 on viitattu Pohjois-Pohjanmaan liiton (2021) viherrakenteen ja ekologisten yhteyksien selvitykseen. Kainuun liitto tuo esille, että meneillään olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä on valmisteilla myös Kainuun ekologisten yhteyksien selvitys liiton omana työnä. Tavoitteena on, että selvitys julkaistaan keväällä 2023.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa YVA-tarveharkintaan.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Teppo Törmä
suunnittelija